

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/89/2024
Identifikačné číslo spisu:	8124201868
Dátum vydania rozhodnutia:	19.11.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8124201868.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa Mesto Veľký Šariš, Veľký Šariš, Námestie sv. Jakuba 1, IČO: 00327972, proti protistrane Z. D., rod. Y., narodenej A., zastúpená advokátom JUDr. Lukášom Kišľakom, Prešov, Weberova 8, IČO: 42083591, o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 17C/9/2024, o dovolaní protistrany proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo 14. mája 2024 sp. zn. 25Co/17/2024, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a.

II. Navrhovateľka má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) uznesením z 8. marca 2024 č. k. 17C/9/2024-15 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým vo výroku I. zakázal žalovanej (správne má byť „protistrane“) nakladať s nehnuteľnosťou - pozemkom parc. reg. KN C č. XXXX - orná pôda o výmere 1 119 m² v k.ú. D. D., evidovanej Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres C., obec D. D., katastrálne územie D. D. na liste vlastníctva č. XXXX, najmä túto nehnuteľnosť predat', darovať, zameniť, založiť, zaťažiť predkupným právom, vecným bremenom alebo iným právom tretej osoby, prenajať, vypožičať, uzavrieť ohľadne tejto nehnuteľnosti zmluvu o budúcej zmluve, ručiť, dať súhlas s dobrovoľnou dražbou, vyhotoviť notársku zápisnicu - exekučný titul týkajúcu sa tejto nehnuteľnosti, resp. akokoľvek inak disponovať s touto nehnuteľnosťou. Vo výroku II. uložil navrhovateľovi povinnosť najneskôr do 30. 09. 2024 podať ako žalobca voči odporkyni ako žalovanej na príslušnom súde žalobu vo veci samej o nahradenie prejavu vôle. Vo výroku III. rozhodol, že navrhovateľ má voči odporkyni nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu, pričom o výške trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto uznesenia.

1.1. Súd prvej inštancie konštatoval, že navrhovateľ dostatočne osvedčil potrebu takejto úpravy pomerov medzi stranami sporu, keď z jeho návrhu vyplýva, že mu hrozí vznik alebo rozširovanie škody či inej ujmy, dochádza k porušovaniu alebo ohrozovaniu jeho práv a oprávnených záujmov a zároveň hrozí zhoršenie jeho právnej pozície do takej miery, že sa mu viac neoplatí uchádzať o konečnú súdnu ochranu. Navrhovateľ predloženými listinami osvedčil existenciu zmluvného vzťahu s protistranou a

existenciu práv a povinností medzi nimi ako zmluvnými stranami (predloženou zmluvou o budúcej zmluve), pričom jedným zo záväzkov protistrany bolo aj nescudzíť dotknutú nehnuteľnosť. Rovnako tak osvedčil porušenie práv a povinností z ich zmluvného vzťahu protistranou (predložením listu vlastníctva č. XXXX pre k. ú. D. D. a z neho vyplývajúcej plomby pre začaté vkladové konanie o kúpnej zmluve, o ktorej navrhovateľ vie, že nebola uzatvorená s ním). Z listu vlastníctva č. XXXX pre k. ú. D. D. súd považoval za osvedčenú taktiež skutočnosť, že doposiaľ nebol zmluvný prevod nehnuteľnosti zavŕšený povolením vkladu. Zo zmluvy o budúcej zmluve vyplýva, že k uzatváraniu zmlúv o budúcich zmluvách a následne k uzatváraniu kúpnych zmlúv má (alebo malo) dôjsť s viacerými vlastníkmi pozemkov v lokalite „C.“ oproti pivovaru tvoriacich ucelený celok najmenej v rozsahu 23.000 m² (bod 7. časti IV. zmluvy o budúcej zmluve) a zároveň, že navrhovateľ má záujem realizovať investičnú akciu za účelom rozvoja mesta a s týmto cieľom má záujem o nadobudnutie uvedeného uceleného celku pozemkov v danej lokalite (bod 2. časti I. zmluvy o budúcej zmluve). Z uvedeného súd považoval za osvedčenú tú skutočnosť, že navrhovateľovi môžu vzniknúť porušením zmluvnej povinnosti protistrany - zavŕšením prevodu a všeobecne scudzením dotknutej nehnuteľnosti na inú osobu než na navrhovateľa - škody, ktoré môžu byť väčšieho rozsahu, v peňažnom vyjadrení zrejme aj väčšieho rozsahu než je samotná kúpna cena dojednaná v zmluve o budúcej kúpnej zmluve (čo je samozrejme ale aktuálne ťažko posúdiť). Ako totiž navrhovateľ popísal, mal záujem o nadobudnutie uceleného celku pozemkov za účelom realizácie investičnej akcie s cieľom rozvoja mesta a danej lokality. S tým nepochybne môžu súvisieť nielen náklady doposiaľ vynaložené na danú investičnú akciu, ale aj náklady súvisiace s prípadnými zodpovednosťami vzťahmi voči ostatným vlastníkom susedných pozemkov tvoriacich predmetný ucelený celok.

1.2. Navrhovateľ zároveň v svojom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia uviedol, že sa bude žalobou voči odporkyni domáhať splnenia povinnosti uzavrieť kúpnu zmluvu (nahradením prejavu vôle), resp. sa bude domáhať voči zmluvným stranám aj určenia neplatnosti kúpnej zmluvy, ktorá je predmetom katastrálneho konania Okresného úradu Prešov, katastrálneho odboru pod V-A.. Pre tieto účely ale potrebuje práve neodkladným opatrením čo najskôr zastabilizovať pomery a zabrániť zavŕšeniu prevodu nehnuteľnosti na tretiu osobu. Súd pritom zastáva názor, že relevantným spôsobom podaná žaloba o nahradenie prejavu vôle sa nejaví ako zjavne bezúspešná, preto súd za účelom istého časového ohraničenia účinnosti neodkladného opatrenia zároveň uložil navrhovateľovi, aby v primeranej lehote podal žalobu vo veci samej. Súd prvej inštancie pri nariadení neodkladného opatrenia mal za to, že ujma na strane odporkyne, prípadne tretích osôb, spočívajúca v prípadnom prerušení konania o povolení vkladu a prípadnom oddialení povolenia vkladu, (hoci je aktuálne otáznе splnenie všetkých podmienok pre povolenie vkladu), je omnoho menej závažná než ujma, ktorá by prípadným nenariadením neodkladného opatrenia hrozila navrhovateľovi, preto rozhodol o nariadení neodkladného opatrenia a úspešnému navrhovateľovi priznal nárok na náhradu trov konania voči neúspešnej odporkyni.

2. Na odvolanie protistrany Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) uznesením zo 14. mája 2024 sp. zn. 25Co/17/2024 napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne v súlade s § 387 ods. 2 CSP potvrdil.

2.1. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na to, že navrhovateľ dostatočne osvedčil potrebu takejto úpravy pomerov medzi stranami sporu, keď z jeho návrhu vyplýva, že mu hrozí vznik alebo rozširovanie škody, či inej ujmy, dochádza k porušovaniu alebo ohrozovaniu jeho práv a oprávnených záujmov a zároveň hrozí zhoršenie jeho právnej pozície do takej miery, že sa mu viac neoplatí uchádzať o konečnú súdnu ochranu. Navrhovateľ uzatváral zmluvy o budúcich zmluvách s viacerými vlastníkmi pozemkov v lokalite „C.“, tvoriacich ucelený celok v rozlohe 23.000 m² s cieľom realizovať investičnú akciu za účelom rozvoja mesta a s týmto cieľom mal záujem nadobudnúť ucelený celok pozemkov v danej lokalite. Je nepochybné na základe listín doložených v spise, že medzi navrhovateľom a protistranou existuje zmluvný vzťah, a to zmluva o budúcej kúpnej zmluve, ktorú obe zmluvné strany podpísali dňa 22. 02. 2024. V predmetnej zmluve sa protistrana zaviazala nescudzíť budúcou kúpnu zmluvou dotknutú nehnuteľnosť.

2.2. Z doložených listín predložených navrhovateľom jasne vyplýva, že na liste vlastníctva LV č. XXXX pre k. ú. D. D. viazne na predmete, ktorého sa týka zmluva o budúcej kúpnej zmluve plomba, a to na základe vkladového konania V-XXXX/XXXX na základe kúpnej zmluvy, ktorá však nebola uzavretá medzi navrhovateľom a protistranou, ale medzi protistranou a treťou osobou. Protistrana tak porušila

svoje záväzky zo zmluvy o budúcej zmluve uzatvorenej s navrhovateľom, a to v prospech inej, tretej osoby. Odborná osoba navrhovateľovi vyčíslila predbežnú hroziacu škodu, len za zmenu trasy cesty vo výške viac ako 250.000 eur. Podľa súdu porušenie povinností zo zmluvy o uzavretí budúcej zmluvy má výlučné právne dôsledky len pre účastníkov zmluvy o budúcej zmluve a nespôsobí bez ďalšieho neplatnosť prevodu nehnuteľnosti na tretiu osobu (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej Republiky, sp. zn. 10Sžr/175/2011). Aktuálne - kedy je síce zo strany protistrany zrejme už uzatvorená kúpna zmluva na dotknutú nehnuteľnosť s tretou osobou, ale ešte nie je povolený vklad (vychádzajúc iba z verejne dostupného výpisu z LV č. XXXX pre k. ú. D. D. na internetovej stránke katastra) - ešte nedošlo k prevodu nehnuteľnosti protistranou na tretiu osobu, a teda aktuálne ešte nemožno konštatovať zánik práv a povinností zo zmluvy o budúcej zmluve z 22. 02. 2024 pre nemožnosť plnenia, keďže nebol zavŕšený proces zmluvného prevodu vlastníctva k nehnuteľnosti.

2.3. Odvolací súd má za to, že v danej právnej veci neobstojí argument protistrany, že dňa 26. 02. 2024 odstúpila od zmluvy o budúcej zmluve a celá zmluva je tak v zmysle ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka vyhlásená za neplatnú. Predmetné odstúpenie od zmluvy je sporné, čo je osvedčené skutočnosťou, že na Okresnom súde Prešov sa pod spisovou značkou 20C/10/2024 vedie súdne konanie, v ktorom sa navrhovateľ žalobou vo veci samej (žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu) domáha voči protistrane neplatnosti odstúpenia od zmluvy o budúcej zmluve. Stotožnil sa s názorom súdu prvej inštancie, že ujma na strane protistrany, či tretej osoby spočívajúca v prerušenom konaní o povolení vkladu je omnoho menej závažná ako ujma, ktorá by hrozila navrhovateľovi. Ako už bolo vyššie zmienené, predbežná hroziaca škoda navrhovateľovi bola odborne spôsobilou osobou vyčíslená až na 250.000 eur, pričom navrhovateľ má záväzky aj voči iným vlastníkom pozemkov v lokalite „C.“, s ktorými podpísal taktiež zmluvy o budúcich zmluvách, pričom niektoré sú už toho času platne uzavreté a účinné. Odvolací súd považoval argumentáciu protistrany ohľadom namietania skutočností, že o prevode práv a povinností na konkrétnu mestom vybranú súkromnú spoločnosť PRATO, s.r.o. nebola počas predzmluvných ani zmluvných rokovaní so spoločnosťou ELISIA, s.r.o. žiadna zmienka, za nedôvodnú, nakoľko priamo v zmluve o budúcej zmluve si zmluvné strany dohodli možnosť navrhovateľa postúpiť práva a povinnosti zo zmluvy o budúcej zmluve a protistrana zmluvu s predmetným ustanovením podpísala.

2.4. Taktiež považoval odvolací súd tvrdenia protistrany, že spoločnosť PRATO, s.r.o. nebude mať dostatok finančných zdrojov na vyplatenie budúcich kúpnych cien z kúpnych zmlúv, vrátane tej pre protistranu, nakoľko z webstránky finstat.sk uvádza táto spoločnosť za rok 2023 zisk z podnikania len vo výške 1.393 eur a tvrdenie, že mesto nikdy nechcelo skutočne odkúpiť pozemok od protistrany, za nedôvodné. Na základe doložených listín navrhovateľa pripojených k vyjadreniu k odvolaniu protistrany jasne vyplýva, že Mestské zastupiteľstvo vo D. D. prijalo dňa 26. 04. 2024 Uznesenie č. 39/2024 -2XII k bodu: „Návrh na financovanie a kúpu pozemkov - lokalita C.“, ktorým schválilo uzatvorenie kúpnych zmlúv, ktorých predmetom je nadobudnutie pozemkov v k.ú. D. D. do vlastníctva mesta D. D., pričom návrh podá do katastra mesto po úhrade kúpnych cien, zároveň schválilo zrušenie existujúceho vecného bremena V-XXXX/XXXX na parcele KN C č. XXXX, orná pôda o výmere 3936 m², a to odplatne vo výške 196.800 eur a poverilo primátora mesta na vykonanie všetkých právnych krokov smerujúcich k uzatvoreniu kúpnych zmlúv, ochrane a súdneho domáhania sa zmluvných pohľadávok plynúcich z uzatvorených zmlúv o budúcich kúpnych zmluvách vzťahujúcich sa na pozemky v lokalite „C.“, ako aj súdneho uplatňovania si vzniknutých škôd plynúcich z prípadného porušenia zmlúv o budúcich kúpnych zmluvách, toho času v odhadovanej výške až do cca 700.000 eur. Zároveň z doloženého Uznesenia č. 38/2024-1/XII vyplýva, že Mestské zastupiteľstvo vo D. k bodu: „Návrh na financovanie a kúpu pozemkov - lokalita C.“ berie na vedomie stanovisko hlavného kontrolóra k prijatiu dlhodobého splátkového úveru a schvaľuje prijatie dlhodobého splátkového úveru do rozpočtu mesta D. D. od Slovenská sporiteľňa, a.s. vo výške 2.000.000 eur za podmienok uvedených v Indikatívnej ponuke financovania pre mesto D. D., ktorá je prílohou tohto uznesenia.

2.5. Ako nedôvodnú uzavrel odvolací súd aj námietku protistrany, že výrok II. napadnutého uznesenia je nezákonný, keďže stanovením lehoty na podanie žaloby do 30. 09. 2024 súd neprimerane zasiahol do práv protistrany a vytvára tým pre ňu neakceptovateľnú a nezákonnú neistotu vo vzťahu k jej vlastníctvu a už vykonanou dispozíciou s ním, nakoľko vzniknutú situáciu si spôsobila protistrana sama, keď napriek tomu, že vedela, že zmluvou o budúcej zmluve sa zaviazala nescudziť predmet zmluvy o budúcej zmluve - pozemok parc. č. KNC XXXX, orná pôda o výmere 1119 m² k. ú. D. D. tretím osobám, a aj

napriek tomu v snahe zmariť svoje záväzky zo zmluvného vzťahu s navrhovateľom, previedla kúpnu zmluvou predmetný pozemok na tretiu osobu. Odvolaciemu súdu sa javí lehota určená súdom prvej inštancie vo výške 6 mesiacov ako primeraná.

2.6. Odvolací súd má zhodne so súdom prvej inštancie za daného stavu za to, že bez náležitého zistenia skutkových okolností a ich právneho posúdenia v prípadnom konaní vo veci samej, (či už o nahradenie prejavu vôle, náhradu škody, prípadne iného konania vo veci samej prejednávajúceho spor plynúci z porušenia zmluvnej povinnosti), nemôže aktuálne navrhovateľovi odoprieť ochranu jeho práv, ktorej sa hodlá domáhať. Súd nemôže vo fáze návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia posudzovať a prejudikovať vec samu, nemôže brániť tomu, aby sa navrhovateľ uchádzal o ochranu svojich práv súdom riadne podanou žalobou tým, že bude prejudikovať potenciálny úspech alebo neúspech navrhovateľa v konaní a od toho odvíjať význam neodkladného opatrenia, a to za stavu kedy sa navrhovateľom zamýšľané ďalšie kroky nejavia ako zjavne bezúspešné. Navrhovateľ pritom v svojom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia uvádza, že sa bude žalobou voči odporkyni domáhať splnenia povinnosti uzavrieť kúpnu zmluvu (nahradením prejavu vôle), resp. sa bude domáhať voči zmluvným stranám aj určenia neplatnosti kúpnej zmluvy, ktorá je predmetom katastrálneho konania Okresného úradu Prešov, katastrálneho odboru pod V-XXXX/XXXX. Pre tieto účely ale potrebuje práve neodkladným opatrením čo najskôr zastabilizovať pomery a zabrániť zavŕšeniu prevodu nehnuteľnosti na tretiu osobu. Preto vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd v súlade s ustanovením § 387 CSP uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil.

2.7. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní bol úspešný navrhovateľ, a tak má nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči protistrane v plnom rozsahu.

3. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podala protistrana (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) namietala v súvislosti s doručením vyjadrenia navrhovateľa k odvolaniu protistrany až po vydaní rozhodnutia o odvolaní. Rovnako za podstatné porušenie práva na spravodlivý súdny proces považovala skutočnosť, že odvolací súd práve na základe tohto vyjadrenia navrhovateľa doplnil odôvodnenie a právne úvahy prvostupňového súdu o tom, že nariadením neodkladného opatrenia nehrozí vznik väčšej škody v majetkovej sfére dovolateľky, než by hrozil nenariadením neodkladného opatrenia v majetkovej sfére navrhovateľa. Do času doručenia vyjadrenia k odvolaniu však nebol navrhovateľom vo veci doložený žiaden dôkaz o tom, že by mal hroziť vznik škody na strane navrhovateľa, čo malo byť na oboch stupňoch konania vyhodnotené práve v neprospech navrhovateľa. Odvolací súd v týchto prípadoch vychádzal z „novej skutočnosti“, teda v čase vydania rozhodnutia prvostupňového súdu po stránke procesnej, neexistujúcej skutočnosti, na čo nemal odvolací súd právny základ. Nedoručenie uvedeného vyjadrenia navrhovateľa k odvolaniu protistrany považuje dovolateľka za podstatné porušenie práva na spravodlivý súdny proces aj z toho dôvodu, že odvolací súd práve na základe tohto vyjadrenia vyhodnotil ako nedôvodnú jej najpodstatnejšiu odvolaciu námietku, a to absenciu skutočnej vôle navrhovateľa na kúpu pozemkov pre účely realizácie tzv. investičného projektu v záujmovej oblasti s označením „C.“, minimálne však toho od dovolateľky. Odvolací súd v odseku 24. rozhodnutia konštatuje: „Že na základe doložených listín navrhovateľa pripojených k vyjadreniu k odvolaniu odporkyne jasne vyplýva, že Mestské zastupiteľstvo vo D. D. prijalo dňa 26. 04. 2024 Uznesenie č. 39/2024-2XII k bodu: „Návrh na financovanie a kúpu pozemkov - lokalita C.“, ktorým schválilo uzatvorenie kúpnych zmlúv, ktorých predmetom je nadobudnutie pozemkov k.ú. D.. do vlastníctva mesta D. D.....“. Z uvedeného tak vyplýva, že odvolací súd posúdil ako nedôvodnú námietku protistrany na základe tvrdení a dôkazov, ktoré v čase vydania uznesenia prvostupňového súdu neexistovali a navyše, ku ktorým sa protistrana nemala možnosť vyjadriť, a to v dôsledku vadného a voči protistrane diskriminačného procesného postupu odvolacieho súdu. Taktiež dovolateľka namietala, že vo svojom podanom odvolaní vytkla rozhodnutiu súdu prvej inštancie aj to, že pri svojom rozhodovaní o nariadení neodkladného opatrenia nezohľadnil nepredloženie akéhokoľvek dôkazu preukazujúceho riadne a včasné povinné zverejnenie zmluvy č. XXXX/XXXX na stránke mesta a P., ktorý by navrhovateľ preukazoval nadobudnutie účinnosti tejto konkrétnej zmluvy. Je toho názoru, že súd na predmetné vyjadrenie navrhovateľa nemal pri rozhodovaní prihliadať. V dovolaní poukázala na Nález Ústavného súdu SR 4. júla 2017, sp. zn. III. ÚS 175/2017, uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn.

II. ÚS 344/2019 z 21. novembra 2019, na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5MCdo/4/2008 z 18. marca 2009, 2Cdo/238/2008 z 30. novembra 2009, 5Cdo/229/2012 zo 04. februára 2015, 6Cdo/42/2017 z 30. augusta 2018. Z uvedených dôvodov dovolateľka navrhla, aby dovolací súd zmenil napadnuté uznesenie odvolacieho súdu tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia v celom rozsahu zamietne, alternatívne, aby dovolací súd zrušil napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Navrhovateľ vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhol podané dovolanie protistrany ako neprípustné odmietnuť, nakoľko nejde o rozhodnutie vo veci samej, ani ktorým sa konanie končí, keďže na nariadené neodkladné opatrenie nadväzuje povinnosť podať žalobu vo veci samej. Odhliadnuc od uvedeného, je toho názoru, že protistrane súdy nižšej inštancie neodňali svojím postupom možnosť konať pred súdom, neznemožnili odporkyni uskutočňovať jej patriace procesné práva. Odvolanie protistrany bolo navrhovateľovi doručené súdom prvej inštancie na vedomie, pričom následné vyjadrenie z 2. mája 2024 navrhovateľ realizoval nie na základe výzvy súdu, ale ako dobrovoľný úkon, ktorý považoval za potrebné učiniť, vzhľadom na účelové tvrdenia a argumentáciu protistrany v odvolaní obsiahnutú. Súd prvej inštancie na vyjadrenie navrhovateľa následne nečakal a spis predložil odvolaciemu súdu na rozhodnutie. Odvolací súd potvrdil vecne správne a presvedčivo odôvodnené uznesenie súdu prvej inštancie bez ohľadu na vyjadrenie navrhovateľa, čo vyplýva z bodu 8. a 16. jeho odôvodnenia. Ak aj následne odvolací súd uviedol v odôvodnení svojho uznesenia niektoré skutočnosti, ktoré uviedol navrhovateľ vo svojom vyjadrení z 2. mája 2024, urobil tak iba na zdôraznenie správnosti uznesenia súdu prvej inštancie.

5. Dovolateľka vo svojej replike zotrvala na dôvodoch svojho dovolania a namietala, že odvolací súd nedal žiadnu odpoveď na ňou v odvolaní namietané konkrétne vady a navyše založil svoje rozhodnutie na nových skutočnostiach a dôkazoch účelovo vyhotovených navrhovateľom ad hoc až počas odvolacieho konania, o ktorých sa protistrana dozvedela až z rozhodnutia odvolacieho súdu.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť (§ 447 písm. c) CSP). Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolací súd nie je súdom tretej inštancie, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci odvolacieho súdu (1Cdo/6/2014, 3Cdo/209/2015, 3Cdo/308/2016, 5Cdo/255/2014).

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (1Cdo/26/2017, 2Cdo/154/2017, 3Cdo/42/2017, 4Cdo/209/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/163/2017, 8Cdo/73/2017).

9. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp.zn. II. ÚS 172/03].

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania (aj) z § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú vymenované v § 420 písm. a) až f) CSP.

12. Už v rozhodnutí, sp. zn. 3Cdo/236/2016 (publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 19/2017) najvyšší súd uviedol, že základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolaťela o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP irelevantné, či k dovolaťelom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

13. V danom prípade protistrana dovolaním napadla uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia, na základe ktorého zakázal protistrane nakladať s nehnuteľnosťou - pozemkom parc. reg. KN C č. XXXX - orná pôda o výmere 1119 m² v k. ú. D. D., evidovanej Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor pre okres C. obec D. katastrálne územie D. na liste vlastníctva č. A., najmä túto nehnuteľnosť predať, darovať, zameniť, založiť, zaťažiť predkupným právom, vecným bremenom alebo iným právom tretej osoby, prenajať, vypožičať, uzavrieť ohľadne tejto nehnuteľnosti zmluvu o budúcej zmluve, ručiť, dať súhlas s dobrovoľnou dražbou, vyhotoviť notársku zápisnicu - exekučný titul týkajúcu sa tejto nehnuteľnosti, resp. akokoľvek inak disponovať s touto nehnuteľnosťou. Vo výroku II. uložil navrhovateľovi povinnosť najneskôr do 30. 09. 2024 podať ako žalobca voči odporkyni ako žalovanej na príslušnom súde žalobu vo veci samej o nahradenie prejavu vôle. Najvyšší súd už vo viacerých svojich skorších rozhodnutiach (por. 1Cdo/188/2017, 2Cdo/96/2017, 3Cdo/157/2017, 4Cdo/149/2017, 5Cdo/77/2017, 6Cdo/176/2017, 7Cdo/56/2018, 8Cdo/83/2017, 5Obdo/10/2018) dospel k záveru, že rozhodnutie o neodkladnom opatrení má povahu rozhodnutia vo veci samej len vtedy, ak sa konanie končí rozhodnutím o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia bez toho, aby naň nadväzovala žaloba. Takéto rozhodnutie nevykazuje charakter dočasnosti a predbežnosti poskytovanej meritórnej ochrany vyžadujúcej ďalšie konanie o žalobou uplatnenom procesnom nároku, v ktorom sa vec vyrieši s konečnou platnosťou. Samotné neodkladné opatrenie tak konzumuje vec samu (stáva sa vecou samou). Taká situácia môže nastať v prípade návrhov na nariadenie neodkladného opatrenia podaných po skončení konania (pri splnení podmienok stanovených § 325 ods. 1 CSP) a v prípade návrhov na nariadenie neodkladného opatrenia pred začatím konania, ktoré nie sú a nemajú byť nasledované žalobou podľa § 336 ods. 1 CSP, (t. j. pri ktorých absentuje bezprostredná väzba na konanie o procesnom nároku uplatnenom na základe žaloby a konanie sa končí samotným rozhodnutím o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia).

14. V prejednávanvej veci však nejde ani o jeden z vymenovaných prípadov. Zo znenia ustanovenia § 336 ods. 1 CSP vyplýva, že súd „môže“ vo výroku uznesenia uložiť navrhovateľovi žalobnú povinnosť, keď dospeje k záveru, že nárok zabezpečený neodkladným opatrením vyžaduje ďalšie pokračovanie v konaní vo veci samej tak, ako je tomu i v danom prípade, v dôsledku čoho takéto rozhodnutie nadobúda charakter dočasnosti a provizórnosti. Uvedené podporuje i skutočnosť, že podľa zistení odvolacieho súdu, vyplývajúcich z vyjadrenia súdu prvej inštancie z 11. decembra 2023, si navrhovateľ splnil povinnosť uloženú výrokom II. napadnutého rozhodnutia, čím zanikol z procesného hľadiska rozdiel medzi neodkladným opatrením nariadeným pred a počas konania, a teda účinky trvania takto

nariadeného neodkladného opatrenia sú závislé od výsledku konania vo veci samej. Len skutočnosť, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia nebol podaný súčasne so žalobou, prípadne počas prebiehajúceho konania vo veci samej, nespôsobuje, že rozhodnutie o neodkladnom opatrení je následkom toho rozhodnutím vo veci samej, t. j. konečným rozhodnutím. Dokonca samotný charakter dočasnosti a provizórnosti neodkladného opatrenia nemusí vyplývať len zo súdom uložennej procesnej povinnosti podať žalobu vo veci samej, ale aj z iného vymedzenia jeho dočasnosti a provizórnosti vyplývajúceho zo znenia enunciatu rozhodnutia, prípadne aj len zo samotného odôvodnenia rozhodnutia. Zároveň treba mať na zreteli, že na neodkladné opatrenia sa vzťahujú ustanovenia § 333 a nasl. CSP.

14.1. Dovolací súd preto vychádzajúc z uvedeného konštatuje, že dovolaním protistrany nebolo napadnuté rozhodnutie vo veci samej.

15. V predmetnej veci pritom nejde ani o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, nakoľko súd prvej inštancie neodkladné opatrenie nariadil, t. j. vecne prejednal, vec teda nebola skončená z procesných dôvodov bez meritórneho prejednávania (napr. pre existenciu prekážky vecného prejednávania odôvodňujúcu zastavenie konania alebo odmietnutie podania).

16. Podľa § 447 písm. c) CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

17. Vzhľadom na uvedené dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie protistrany smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému podľa § 420 a § 421 CSP nie je prípustné, a preto dovolanie odmietol (§ 447 písm. c) CSP) bez toho, aby sa zaoberal vecnou dôvodnosťou podaného dovolania.

18. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.